

KIEMELKEDŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS

Mindent bele: barnamező, megújuló energia, kultúra

**Freund Vilmos háza,
megszabadítva
a ráépítésektől**

Sok évvel ezelőtt a Szépművészeti Múzeum egy ablak-talan helyiségében Kőszegi Antal, mindenki Tóni bácsija elmondta nekem, hogy milyen fába akarja vágni a fejlesztését Baán László, az intézmény vezetője. Azonnal tudtam, hogy ez valami rendkívüli dolognak a kezdete. Nem sokkal később megkaptam a feladatot, hogy tervezessük meg az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központot (OMRRK) a Szabolcs utcai egykori kórház területén. Örömmel láttam neki az előkészítésnek, reméltem, hogy ez nem lesz egyike azoknak a kitűnő terveknek, amelyek forrás és erős akarat hiányában a fiókban maradnak.

Tudtuk, hogy mit akarunk, és azt is, hogyan kell összerakni egy csapatot, aki ezt a temérdek feltételt bele tudja fogalmazni egyetlen megvalósítható tervbe. Meg akartuk tartani a Duna Palota tervezőjének, Freund Vilmosnak (1846–1922) átalakított, de meglévő házait, el akartuk bontani a ráépült bódévárost, 21. századi, megújuló energiával működő házakat akartunk, a sok száz-ezer itt tárolandó műtárgy anyagához, méretéhez alkalmazkodó raktározási rendszert, kiemelkedő biztonságot,

korszerű munkakörülményeket, skandináv letisztultságot, svájci pontosságot, a legjobb nemzetközi példák és tapasztalatok (Prado, British Museum stb.) beépítését, szerethető tereket és parkot, mindezt gazdaságosan és időtállóan.

A helyszín az akkor még csak vázlatosan leírható Liget Budapest [1] tervezett létesítményeihez legközelebbi állami tulajdonú ingatlan volt. A terület és épületei üresen álltak, nem volt érvényes szabályozási terv, a terület felmérése nem állt rendelkezésre. Olyan tervet kellett készítenünk, amely az egész környék fejlődésének perspektíváját is bemutatja. Sikerült az egész folyamatot szakmai pályán tartani, így meglepő gyorsasággal és egyhangú szavazással módosította a kerület a szabályozási tervet, ami így már lehetőséget adott a fejlesztés megindítására.

Az előkészítési munkák lezárultával a tervezési megbízást a Narmer Építészeti Stúdió nyerte el, [2] az építészeti koncepció kialakítását Vasáros Zsolt végezte. Zsolt igazi integrátor, látja a legapróbb részleteket, és tudja, merre van Parnasszosz hegye. Csapata a tervezés során

szinte megszállottan járta be és elemezte az összes tárat, szántak időt arra, hogy újra és újra egyeztessenek minden gyűjtemény vezetőjével, hatalmas munkával összeállt a lista, amely az utolsó szögig mindent tartalmazott, akinek, aminek helyet kell találni az épületekben. Az út persze – szokás szerint – nem volt sem egyenes, sem sima. Rengeteg munka volt megtervezni egy olyan – anyag típusok szerint felosztott, intelligens helykiosztó adatbázissal ellátott – raktározási rendszert, amely a műtárgyaknak és gazdáiknak is megfelel, és kvázi tömörraktárként gazdaságos térhasználatot eredményez.

A központ így a Néprajzi Múzeum, a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria több mint háromszázötvenezer műtárgya megőrzésének és tudományos feldolgozásának biztosít kiemelkedő minőségű infrastruktúrát. Számos hazai, külföldi intézményben és nem-

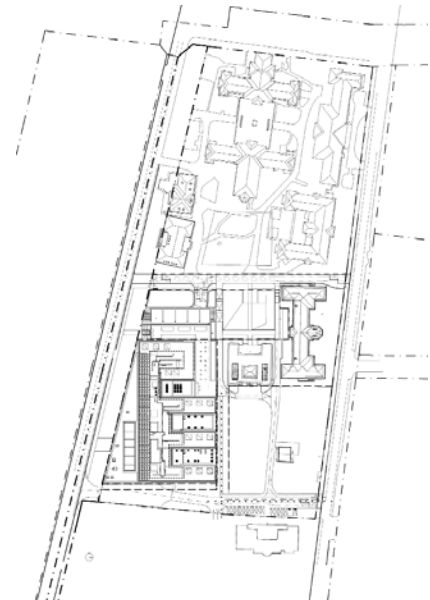
alján épült fel az öt pavilonból álló Zsidó Kórház, az ünnepélyes megnyitó 1889 novemberében volt. Nem sokkal később, 1897-ben Bródy Zsigmond újságíró a szomszédos területen felesége, Bródy Adél nevének megőrkítésére gyermekkórházat létesített, belgyógyászat, sebészet, szemészet, gégszét, fülészeti és fertőző osztályokkal. Ennek tervezője szintén Freund Vilmos volt.

1910-ben a nagyiparos Weiss Manfréd alapítványának köszönhetően nyílt meg a Bródy kórház mellett, a Szabolcs utca mentén, az akkori Bókay tér 4. szám alatt a Quittner Zsigmond tervezte egyemeletes épületben a Weiss Alice Gyermekágyas Otthon.

1923 és 1925 között épült fel a Vágány utcai oldalon Kaszab Aladár gyáros és felesége Weiskopf Józsa alapítványából a Román Miklós és Román Ernő által tervezett

Építész: Vasáros Zsolt

**Funkcionalizmus és esztétika:
a főbejárat**

zetközi konferencián mutathattam be ezt az épületet, és mindenhol nagy sikere volt. Ennek az épületnek is köszönhető, hogy 2019 novemberében a Szépművészeti Múzeumban és itt, az OMRRK-ban rendezik meg az International Museum Construction konferenciát, valamint 2020-ban egymásnak adják majd a kilincset a szakmai látogatócsoportok.

A helyszín az egykori Szabolcs utcai kórház, melyet 2007-ben zártak be végleg. [3] A terület beépítésére akkor került sor, amikor a Nagykörút millenniumi építkezései által kisajátított helye miatt új területet kerestek a Pesti Izraelita Hitközség kórházának, amelyet végül itt, a Városliget melletti Lőportárdúlóben találtak meg. A Dózsa György út, a Szabolcs utca, valamint az Osztrák-magyar Államvasutak sínpályája övezte területet északkeleti oldalról egy kertészet határolta, amely a későbbi bővítés helyszínét is adta. Az 1886-ban kiírt tervpályázat nyertese a kor által elismert Freund Vilmos volt, akinek tervei

Poliklinika, amely lényegében a Zsidó Kórház járóbeteg-rendelését látta el, emellett fiatal orvosok gyakorlati képzését is szolgálta.

Az 1950-es államosítással a Szabolcs utcai Állami Kórházzá lett intézmény 1956-ban Orvostovábbképző Intézet rangra emelkedett. Ebben az időszakban a többféle funkcióbővülés új épületek létesítésével, a meglévők bővítésével, a Bókay tér beépítésével járt együtt. 2001-ben felsőoktatási intézményként megszűnt, kórházként a neve Országos Gyógyintézeti Központ lett, amely 2007-ben zárt be. 2007-től 2013-ig üresen állt, érdekesség, hogy ez idő alatt az épületben forgatták Enyedi Ildikó Testről és lélekről című, a Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon fődíjat nyert mozijának jelentős részét.

A 2013-2019 között megvalósult új koncepció megtartotta és helyreállította az értékes Freund-épületeket és újraalkotta a Bókay teret, igényes és jól használható parkként.

Az OMRRK helyszínrajza

Terv és valóság: nehéz a választás

A Narmer Stúdió által tervezett öt épületből álló komplexum legnagyobb létesítménye a raktáraknak és restaurátor-műhelyeknek otthont adó épület, mely a térszín alatt négy-, a felett pedig háromszintes területen biztosít korszerű és biztonságos körülményeket. Önmagában a raktárakba kerülő polcrendszer és tűzvédelem is példa nélküli az egész térségben. A műtárgyakhoz kifejlesztett, speciális méretű, mozgatható és teherbírású polc-

Ideális munkakörnyezet, Bóka-kert

rendszerek készültek, a tűzbiztonságot pedig az eddig épült legnagyobb volumenű, gázzal oltó berendezés szolgálja. Az itt található műhelyek, irodák, műtermek és laborok a legmagasabb színvonalú tudományos és technikai háttérrel biztosítják az OMRRK-ban dolgozó múzeumi szakemberek számára.

Az egykori kórház felvételi épületének, majd imaházának rekonstruált épületében kapott helyet egy több mint ezer négyzetméteres látogatóközpont, ahol konferencia-

Raktárak minden anyagtípusnak

termet, kiállítótermet és éttermet alakítottunk ki. Az épület kívülről az eredeti állapotot tükrözi, belseje azonban ennél árnyaltabb jelentésű rétegeket tartalmaz, itt egyszerre láthatunk első osztályú modern belsőépítészeti, az épület 130 évének lenyomatát, az eredeti tér-

struktúrát korabeli burkolatokkal és korszerű technológiákkal.

Az épületegyüttesben több mint 3000 négyzetméteren kap otthont a Közép-európai Művészettörténeti Kutatóintézet (KEMKI) is, ahol XXI. századi színvonalon felszerelt irodák mellett könyv- és iratarchívum is segíti majd a kutatók munkáját. A KEMKI a tervek szerint az egyik legjelentősebb közép-európai művészettörténeti dokumentációs központtá válik, amelynek alapját a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria több mint

egy évszázad alatt szisztematikusan gyűjtött archív dokumentációs anyaga szolgáltatja. Ez az anyag kiegészült az Artpool és az egykori Képző- és Iparművészeti Lektorátus anyagával, így több mint 1 500 000 dokumentum lesz elérhető a kutatók számára.

A volt kórház területén az OMRRK-hoz kapcsolódóan mélygarázst is kialakítottak, hogy a felszín ne az autóké, hanem az itt dolgozóké és a látogatóké legyen igényes zöldfelületekkel és pihenőterületekkel.

A 36 710 négyzetméternyi épület létrehozása során a kivitelező Strabag Zrt. 108 ezer köbméternyi talajt mozgatt meg, 4800 tonna betonacélt és mintegy 500 kilométernyi kábelt használt fel. Egyedülálló módon, gáz és távhő nélkül oldottuk meg az energetikai igényeket, 160 talajszondás hőszivattyú biztosítja az épületek teljes hű-

tési és fűtési energiáját, a tetőkön elhelyezett napelemek pedig a villamosenergia-felhasználás jelentős részét is fedezik. Végtelenül sok műszaki adatot lehetne elmondani még erről a nagyszerű épületegyüttesről. Igazán büszkék vagyunk a nagy számokra is, és arra, hogy nemcsak építésetileg igényes, hanem fenntartható épületet hoztunk létre számtalan zöld megoldással.

Mégis, a legnagyobb élmény ebben a munkában az volt, hogy sikerült azt a rengeteg szakértői, több intézményből érkező használói, műemléki, környezetvédelmi, önkormányzati, tervezői, kivitelezői, üzemeltetői és sokféle más szakmai igényt a korlátozott pénzügyi lehetőségeken belül egyetlen megvalósítható tervvé, majd elkészülő épületté formálni. Ehhez kivételesen hatékony csapatmunkára és együttműködésre volt szükség.

Sághi Attila

Irodalom / References

- [1] Liget Budapest [honlap], hozzáférhető: <<https://ligetbudapest.hu>> [utolsó belépés: 2019-10-22].
- [2] Namer Építészeti Stúdió/Munkák/OMRRK [honlap], hozzáférhető: <<https://namer.hu/portfolio/omrrk/>> [utolsó belépés: 2019-10-22].
- [3] Egykor [honlap], hozzáférhető: <<http://egykor.hu>> [utolsó belépés: 2019-10-22].

Restaurátor-műhelyek

Látogatóközpont

(balra fent)

Építész: Vasáros Zsolt
Építész munkatársak: Megyesi Zsolt, Bandur-Juhász Emőke, Nagy Gábor, Sasvári Áron, Somlai Anikó, Brotesser Zsuzsanna, Eiszrich Ágnes, Gáll András, Kováts Petra, König Anna, Krauth Veronika, Mayer Tamás, Molnár Bianka, Nusszer Diána, Sági Gergely, Szabó Anna, Szabó Réka, Tari Bálint, Vasáros Ákos, Vasáros-Lévai Melinda, Véner Ágnes, Zsarnóczky Renáta
Megrendelő: Városliget Zrt.
Kivitelező: Strabag Zrt.
Fotó: Városliget Zrt.

A b s t r a c t s

MIZSEI, Anett: STARSHIP MOORED BETWEEN THE AGES

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 12-21, DOI: 10.33268/Met.2019.6.1

PUSKÁS ARENA, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS: GYÖRGY SKARDELLI AND KÖZTI

Retaining the architectural spirit of this stadium's predecessor (the People's Stadium) a new structuralist monument has been developed placing Hungary at the forefront of sports innovation. In recent decades the tendency to start with a clean slate has resulted in architectural wonders, but at what cost to cultural identity? Here is a stadium that has direct links to its past, by means of partial restoration, and the act of reinstating the previous building's supporting structures. The latter being reinforced concrete pylons which house the access stairs, lifts and serve as the main support system to the building itself. Sport as in any activity forms part of a nation's identity and this stadium has succeeded in representing this fact.

ZÖLDI, Anna: MASS HOUSING IN THE 21ST CENTURY

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 22-25, DOI: 10.33268/Met.2019.6.2

SEESTADT ASPERN, VIENNA, AUSTRIA

ARCHITECT: TOVATT ARCHITECTS & PLANNERS

On the outskirts of Vienna one of Europe's largest urban development projects can be found. The goal being to create a model example of how to establish a "smart city". This has been designed to be organic in nature, offering a positive approach to the urban experience, where residents can live in secure surroundings. The ideals of an optimum work-life balance are met integrating places of employment alongside homes, parks and public transport networks. Continual monitoring of the development's use patterns should assist evaluation of environmental impact and general facility management.

WARE-NAGY, Orsolya: INPSIRED FRAMEWORK

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 26-29, DOI: 10.33268/Met.2019.6.3

TWO TOWERS NURSERY AND KINDERGARTEN, PARIS, FRANCE

ARCHITECTS: QUERKRAFT and SAM ARCHITECTURE

As part of the Clichy-Batignolles EcoDistrict project established to redevelop industrial wasteland and integrate Paris' bid for the 2012 Olympic Games several residential and commercial buildings were realised. Amongst these is a development of two towers, linked at ground and first floor level, by a nursery school and kindergarten. A complex development to provide social housing, education and commercial space on building volume.

SÁGHI, Attila: EXCELLENT COOPERATION

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 32-35, DOI: 10.33268/Met.2019.6.4

NATIONAL MUSEUM RESTORATION AND STORAGE CENTRE (OMRRK), BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS: ZSOLT VASÁROS, NARMER ARCHITECTURE STUDIO

One of the most important elements of the Budapest Liget project is the brownfield development of a former hospital. It was deemed necessary to develop a centre for the restoration and storage of artefacts for future museums. Regeneration of the former hospital site led to the decision to

invest in renewable energy and environmental protection. This facility also serves to support the Artpool, Fine and Applied Arts lectorate archives, making it a leading source for research documents in Central Europe.

ALFOLDI, György: BIRTH OF A NEIGHBOURHOOD

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 36-44, DOI: 10.33268/Met.2019.6.5

JÓZSEFVÁROS URBAN REHABILITATION PROJECT, BUDAPEST, HUNGARY

Urban rehabilitation takes on many forms ranging from radical change of use to the more questionable act of gentrification. In Budapest's Józsefváros the pressing issues of poverty and inadequate housing had to be addressed. Replacing housing alone would not suffice, therefore development of a more complex urban situation was required, offices, shops and an improved infrastructure had to be planned. Eventually 4000 homes, 50,000 m² of commercial space and 40,000 m² retail was developed.

BECKER, Gábor: A 150 YEAR-OLD WORKSHOP

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 46-55, DOI: 10.33268/Met.2019.6.6

A HISTORY OF BME DEPARTMENT OF BUILDING CONSTRUCTIONS

A history of how the Department of Building Constructions was established at the Technical University of Budapest. Starting at the point where architecture as an art was partnered with structural engineering as a discipline for the mathematical (analytical and geometrical), mechanical and chemical development of building structures. Dealing with changes in political influence, teaching methods and members of the professional teaching staff.

MEDVEY, Boldizsár – DOBSZAY, Gergely: DURABILITY OF SOIL BASED

EXTERNAL WALLS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 56-63, DOI: 10.33268/Met.2019.6.7

As the contemporary trend for developing buildings with external earth walls increases the need to measure rates of stability, structural integrity and therefore durability has grown. Guidelines for developing these methods of construction follow research into contemporary design trends, knowledge of regional construction methods, chemical analysis, selection of suitable base materials and a harmonisation of test methods. Once these areas of study have been undertaken suitable advice into how to build against erosion can be offered.

HORVÁTH, Sándor: BALCONIES, LOGGIAS, TERRACES DRAINAGE,

AND HANDRAIL FIXING

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 64-69, DOI: 10.33268/Met.2019.6.8

When designing external spaces to buildings such as balconies and the like, critical problems may occur due to poor detailing. Although current discussion focuses on the problems created by thermal bridging little attention is paid to drainage problems, snow loading and surface treatment, all of which might lead to structural failure. The same applies to the design of handrails, as a safety measure, and how to integrate these with surface water drainage solutions. "The Devil in the Details" really does apply to this area of building design requiring that multidisciplinary cooperation in a necessity to avoid failure.